

Contemplatieve Lezing

Joannes Cassianus

TWEEDE GESPREK

Tweede van abt Moses

HET ONDERSCHIED

Zesde hoofdstuk

De val van twee broeders door gebrek aan onderscheid

Wat zal ik zeggen van die twee broeders die aan de andere zijde van de woestijn van Thebaïs woonden, waar eens de zalige Antonius had verbleven, en die, op een reis door die eindeloze woestijn, onvoorzichtig en zonder verstand besloten hadden geen enkele spijs te nemen dan die welke de Heer zelf hun zou geven?

Zij doolden door de woestijn en stierven reeds bijna van honger toen de Maziëken hen van verre in het oog kregen. Dit volk is woester en wreder dan haast alle wilde volken: zij vergieten geen bloed uit verlangen naar buit, zoals andere stammen, doch louter uit wreedaardigheid. Toen dezen nu, in strijd met hun wilde natuur, hun met broden tegemoet kwamen, nam één van hen beiden wien het onderscheid te hulp kwam, zè met vreugde en dankbaarheid aan, als reikte de Heer ze hem toe. Hij geloofde dat deze spijs hem van Godswege geschonken werd en dat het niet zonder God geschiedde, dat zij die steeds hun vreugde vonden in mensenbloed, nu aan uitgeputte, bijna bezweten reizigers levensmiddelen brachten. De ander echter weigerde de spijs, als door mensen aangeboden en stierf van honger.

Beiden begonnen met een berispelijke waan. De één kwam het onderscheid te hulp, hij verbeterde wat hij roekeloos en zonder verstand had opgevat; de ander echter volhardde in zijn dwaze eigenzinnigheid, de deugd van onderscheid bleef hem volkomen vreemd; hij bracht zichzelf de dood toe, die de Heer van hem wilde afwenden, want hij weigerde te geloven, dat het op Gods ingeving geschiedde, dat de wilde barbaren hun wreedheid vergaten om hun met broden in plaats van zwaarden tegemoet te komen.

Joannes Cassianus

TWEEDE GESPREK

Tweede van abt Moses

HET ONDERSCHIED

Uit alle macht dus moeten wij, door de deugd van nederigheid, streven naar het goed van het onderscheid, dat ons ongedeerd zal bewaren voor overdrijving naar twee kanten.

Het oude spreekwoord zegt immers: ἀκρότητες ἰσότητες, de uitersten raken elkander. Overdreven vasten en gulzigheid leiden tot hetzelfde; onmatig waken schaadt de monnik evenzeer als de versuffing van een langdurige slaap. Overdreven onthouding immers verzwakt en brengt iemand noodzakelijk tot dezelfde staat als waarin de nalatige door zijn onverschilligheid is gevangen. Meermalen hebben wij gezien, hoe mensen die zich door gulzigheid niet lieten verleiden, door overdreven vasten ten onder werden gebracht en door hun zwakte in de hartstocht vielen die zij hadden overwonnen. Onredelijke nachtwaken ook en hele nachten zonder slaap wierpen hén terneer die de slaap niet kon overwinnen. Wij moeten dus, volgens de Apostel (2 Kor. 6, 7), door de wapenen der gerechtigheid wat ter rechter- en ter linkerzijde is, door een juiste matiging voorbijgaan en, geleid door het onderscheid, tussen beide overdrijvingen wandelen, zodat wij ons inzake de onthouding niet van het ons geleerde pad laten afbrengen noch anderzijds door een rampzalige verslappering in de begeerten van de gulzigheid en van de buik terugvallen.

EEN GROTE ZOMER *(een lied)*

De zomer davert in de hoogte
boven de torens en de bomen.
De klei berst van de droogte
op paden

tussen tarwe en gerst

en barrevoets en blakend, ik,
in ambtsgewaad en
met een mispelaar,
mijn stut en staatsie,
met 't hoedje van een vogelschrik,
als vader abt met staf en mijter,
van Grimbergen, op visitatie,
om 's zomers deugden te vermeren
bij alle dertien buitenheren,
gemurmeld weerlatijn aan 't bidden,

ik stof en slof toe naar de bron
en laat me zinken op de knieën
om, liggend op de buik, te drinken;

en draai ik 't hoofd,

met de ogen toe,
met de ogen toegeloken,
gedrieën zie 'k
gedrieën zie 'k ons komen:

de doodsgraver te linker,
diep in de vla gedoken,
die uit 't mest, zwart van ijver,
zijn strootjes tilt en drilt,

het groene en gouden schild,
stralende bange krijger,
rechts, van de schallebijter,
die wegrenst door het mul,

en ik,

door zonnehorzels murw gestoken,
die val op mijn gezicht,
terecht,
in 't midden,
in 't midden van het licht,
nog vóór ik heb gedronken,
in 't midden van 't jaar nul.

HUBERT VAN HERREWEGHEN

(Uit: Korfen trog, Lannoo, Tielt, 1992)

VIERENTWINTIGSTE GESPREK

Van abt Abraham

DE ZELFVERLOOCHENING

Zesde hoofdstuk

Een vergelijking die toont hoe de monnik zijn gedachten moet bewaken

De monnik moet dus altijd al zijn aandacht vestigen op één doel en al de gedachten die in hem opkomen of in hem de ronde doen, strikt daarop richten, te weten: God gedachtig te zijn. Het is daarmee als met iemand die het gewelf van een ronde absis in de hoogte af wil sluiten: hij moet voortdurend de lijn rondom het subtiel middelpunt volgen en in overeenstemming met die onfeilbare norm moet hij de gehele ronding optrekken in een gelijkmatige, strakke bouw. Degene die tracht te bouwen zonder naar dat middelpunt te kijken zal, hoe begaafd en knap hij ook meent te zijn, onmogelijk de regelmatige ronde vorm zonder fout bewaren, of uit kunnen maken hoeveel hij van de juiste, mooie ronding is afgeweken. Telkens weer moet hij terugkomen op die aanwijzer van de juistheid: zich daarop richtend corrigeert hij de in- en uitwendige omtrekt van zijn werk. In één punt ligt de wet van zijn brede en hoge bouw.

Zo is het ook met onze geest. Als hij niet de loutere liefde voor de Heer als een onbeweeglijk centrum heeft, waaromheen al onze werken en plannen zich bewegen, als hij niet de inhoud van al onze gedachten als met de passer van de liefde afmeet ofwel om ze te verbeteren ofwel om ze af te wijzen, dan zal hij nooit het geestelijk gebouw waarvan Paulus de architect is, deugdelijk weten op te trekken (1 Kor. 3, 10); dan zal hij nooit de schoonheid bezitten van dat huis dat de zalige David in zijn hart verlangde de Heer aan te bieden.